

ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ СИРОВИННОЇ ТА ПЕРЕРОБНОЇ БАЗИ В КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Текстильний сектор та легка промисловість в цілому в усьому світі є одними з провідних галузей економіки, що значною мірою забезпечують формування державного бюджету та виступають важливим фактором розвитку сільського господарства, хімічної та машинобудівної промисловості тощо. Проте в Україні ці сфери діяльності вже багато років перебувають у стані системної кризи. Це створює необхідність пошуку нових підходів щодо покращення конкурентоспроможності вітчизняної продукції та зміцнення її позицій як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках [1].

Сировинний комплекс текстильної промисловості може розглядатися як багатоаспектна і багатофункціональна система. В сучасних умовах, з урахуванням завдань економічного розвитку, в контексті державного регулювання сировинний комплекс доцільно сприймати як ринок й застосовувати відповідні економічні, правові та інші методи регулювання [2].

Питанню покращення конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств текстильної галузі присвячено багато наукових праць. Вагомий внесок в дану сферу зробили Н.Осипенко, Ю.А.Буренко, М.В.Шарко, Н.В.Бугас та інші. Сучасне економічне положення в Україні є досить складним, з огляду на нестачу ресурсів розвитку промисловості, нестабільність політичної ситуації та недосконалість законодавчої. Оснащення багатьох підприємств, зокрема текстильних, є застарілим і тим, що не відповідає сучасним екологічним вимогам.

Сучасний стан розвитку галузі характеризується наступними даними. У зв'язку з фінансово-економічною кризою обсяг виробництва текстильної промисловості зазнав значного скорочення обсягів виробництва, яке було зумовлено: суттєвим падінням обсягів реалізації продукції галузі на внутрішньому ринку через різке зниження платоспроможного попиту населення, скасування митних тарифів при вступі України до СОТ, низьким рівнем захисту внутрішнього ринку України як від так званої "сірої" продукції національного виробника, так і неконтрольованого ввозу на митну територію України продукції іноземного походження без обкладання відповідними податками, що обумовлювало порівняно низьку ціну реалізації на ринку України даної продукції. Якщо у 2008 - 2009 рр. темпи падіння були найбільшими (10,6 % і 25,8 % відповідно), то у 2010 р. зростання виробництва склало 7,8 % у порівнянні з 2009 р. (рис.1). У 2010 році текстильна промисловість працювала з найвищими позитивними темпами серед підгалузей легкої промисловості, що пов'язано зі стабілізацією умов роботи підприємств з виробництва пряжі і тканин.

За останній рік склалась певна позитивна тенденція зростання виробництва продукції галузі, його загальний рівень залишається все ще нижчим, ніж до кризи. Підприємства працюють за умов світових цін на сировину, матеріали та устаткування, що формують 65—80 % собівартості продукції, витрати на оплату праці становлять лише 10—20 %. Середньомісячна заробітна плата штатних працівників у текстильному виробництві, виробництві одягу, хутра та виробів із хутра в 2010 р. становила 1309 грн, або 58,5% до середнього рівня в економіці. Окремо слід зупинитись на проблемі погіршення структури експортно-імпортних відносин, по групі текстильних матеріалів. Замість того, щоб розвивати текстильне виробництво з власної традиційної для України сировини – вовна, льон, хімічні волокна, в країні з року в рік нарощується їх імпорт, а відповідно зростає від'ємне сальдо.

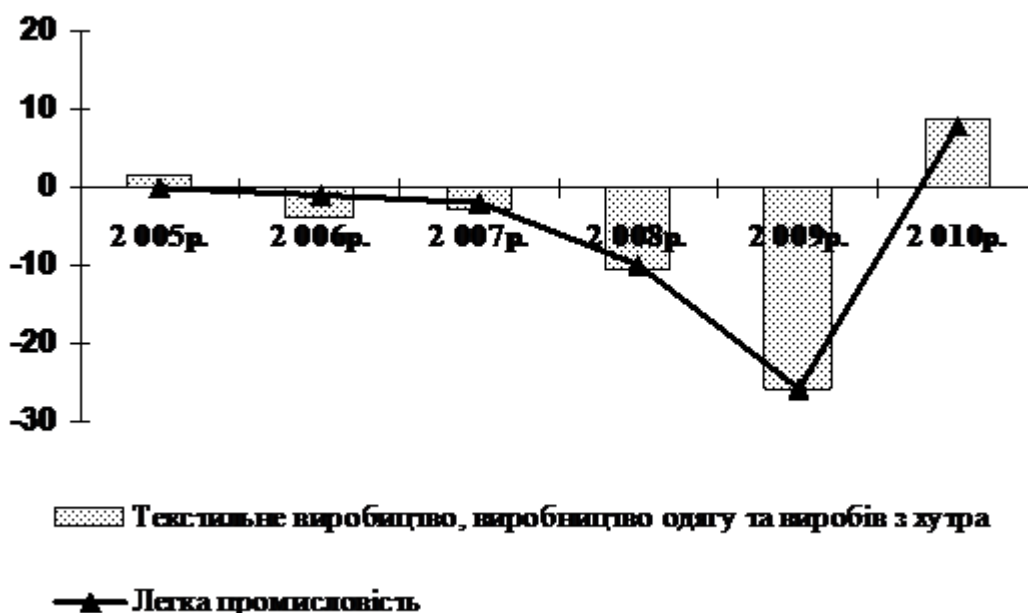

Рис. 1 Динаміка виробництва продукції легкої промисловості, %

Особливо тривожним слід вважати прикрий факт, що внутрішній ринок товарів легкої промисловості України тепер складається з 80 % імпорту та лише 20 % - вітчизняних товарів. Виробництво бавовняних і вовняних тканин у розрахунку на одну особу протягом останніх років залишається практично незмінним. Виробництво лляних тканин має, можливо сказати, чисто символічний об'єм – 1 дм² на 1 особу на рік [3]. Українських текстильників практично повністю виштовхнули з їх основних позицій на традиційному ринку України. Такий дисбаланс в структурі ринку, що є неприродним для ринкової економіки будь-якої розвинутої країни, відбувся через негативний вплив низки чинників, створивши не тільки умови для недобросовісної конкуренції з боку імпортерів і, відповідно, дискримінації національного товаровиробника, але й, що не менш важливо і небезпечно, для залежності економіки України від імпорту [4].

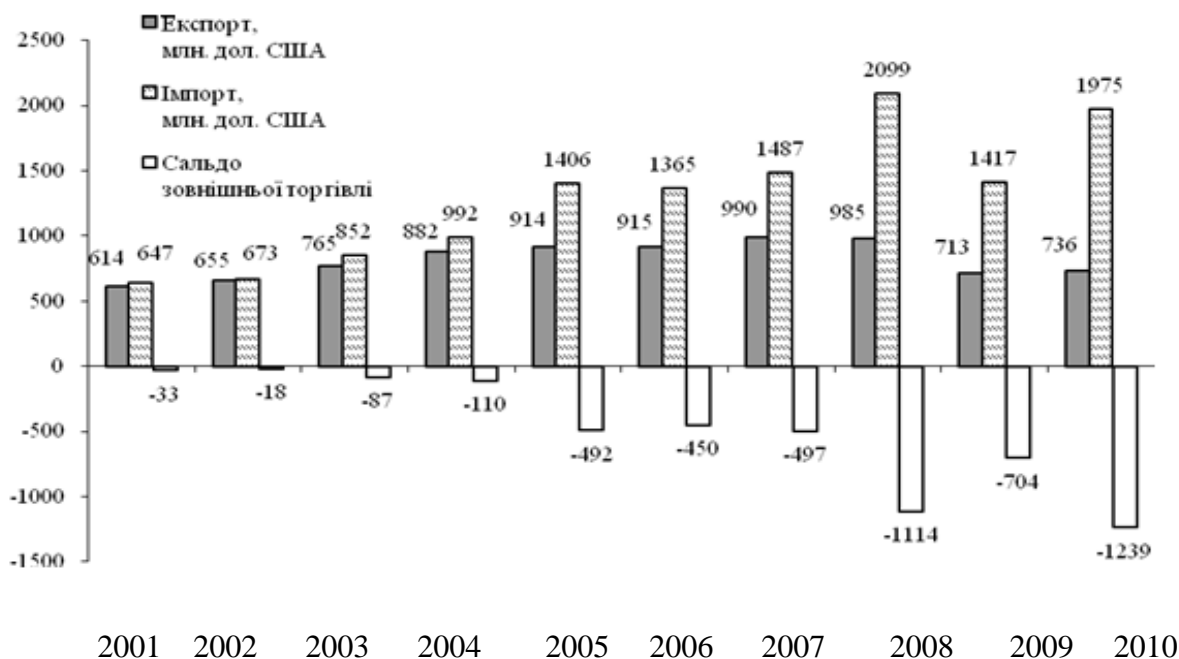

Рис. 2. Динаміка зовнішньоторговельних відносин по групі текстилю та виробів з текстилю.

Основними причинами, що перешкоджають розвитку текстильної промисловості:

- адміністративні механізми управління більшістю підприємств галузі, що мають державну форму власності, призвели до відсутності стратегії;
- недосконалість вітчизняного законодавства, насамперед у митній податковій, інвестиційній сферах і сфері стандартизації та сертифікації продукції;
- зниження платоспроможності населення;
- засилля на ринку дешевого імпорту, збільшення імпорту з країн Азії, особливо Туреччини та Китаю. Більша частина імпортованих товарів ввозиться контрабандно, що створює недобросовісну конкуренцію на ринку;
- втрата сировинної бази. Розрив господарських зв'язків між підприємствами різних країн колишнього Радянського Союзу призвів до критичної ситуації з постачання сировини на багатьох підприємствах легкої промисловості.

Окрім того, українські підприємства не працюють на повну потужність з причин зношення основних фондів, недостатнього їх завантаження, проблем із сировиною та енергоносіями, і відповідно з яких не можуть провести модернізацію обладнання, щоб конкурувати з імпортною продукцією і повернути собі місце на вітчизняному ринку[6].

Розвиток текстильного виробництва можливий за рахунок інвестицій, проте інвестори повинні бути впевнені у вигідності вкладення коштів, тобто підприємства текстильної галузі повинні показати свої власні можливості і потенціал для подальшого розвитку. Цим вимогам відповідають дії з пошуку напрямів підвищення ефективності виробництва за рахунок власних коштів.

Враховуючи нестачу фінансових ресурсів, ключовими моментами розробки стратегії розвитку текстильного виробництва є зростання прибутку й рентабельності за рахунок зниження собівартості продукції. Найважливішим фактором зниження собівартості, при збереженні відповідної якості, є використання у виробництві ресурсо- і енергозберігаючих технологій, які не потребують капітальних витрат і, впровадження яких дозволить підвищити ефективність діяльності текстильних підприємств, а також накопичити кошти для подальшого розвитку [5].

Варто також зазначити, що сучасні реалії світового ринку текстилю потребують зміщення деяких акцентів у промисловій політиці України, зокрема в питаннях подальшого розвитку власної текстильної промисловості. Концепція подальшого розвитку текстильної промисловості України повинна базуватися на розумінні того, що незалежність України полягає, у тому числі, в її здатності забезпечити населення країни товарами власного виробництва, перш за все товарами легкої, текстильної промисловості. І робити це потрібно з опорою на власні ресурси: сировинні, людські та інші. Підсумовуючи все вище зазначене, необхідно сказати, що дійсно текстильна галузь України знаходиться в кризовому стані, але існують безліч шляхів їх вирішення, основними з них є:

- відродження вітчизняної сировинної бази текстильної промисловості;
- максимальне імпортозаміщення бавовни з метою максимального задоволення внутрішніх споживчих потреб;
- розвиток внутрішнього споживчого ринку;
- вдосконалення вітчизняного законодавства, особливо в сфері стандартизації та сертифікації продукції;
- залучення іноземних інвестицій, що б дало можливість модернізувати виробництво;

• зниження собівартості продукції за рахунок використання у виробництві ресурсо- і енергозберігаючих технологій тощо.

Анотація:

У статті розглянуті перспективи формування та розвитку сировинної та переробної бази текстильної галузі, роль державної підтримки текстильної промисловості. Шляхи розвитку текстильних підприємств України в умовах глобалізації.

Ключові слова: текстильна промисловість, галузь бавовництва, державна підтримка, експорт, імпорт

Аннотация:

В статье рассмотрены перспективы формирования и развития сырьевой и перерабатывающей базы текстильной отрасли, роль государственной поддержки текстильной промышленности. Пути развития текстильных предприятий в условиях глобализации.

Ключевые слова: текстильная промышленность, отрасль хлопководства, государственная поддержка, экспорт, импорт

Annotation:

I In the article the considered prospects of forming and development of raw material and processing base of textile industry, role of state support of textile industry. Ways of development of textile enterprises of Ukraine are in the conditions of globalization.

Keywords: textile industry, industry of the cotton growing, state support, export, import

Список використаних джерел:

1. Буренко Ю.А. Проблемы и направления развития конкурентоспособности текстильной промышленности Украины / Ю.А. Буренко, М.А. Шарко // Економіка, Фінанси, Право. – 2008. - №1. – с. 6-10.

2. Бутас Н.В. Вдосконалення формування витрат на підприємствах текстильної підгалузі / Н.В. Бутас // Економіка та управління підприємствами. – 2008. - №12. – с. 72-76.
3. Осипенко Н. Формування якості текстильних матеріалів / Н.Осипенко // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2008. - №5. – с.52-56.
4. Сафонов Ю.М. До концепції державного регулювання розвитку текстильної промисловості України і напрямів її реалізації: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL:http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/2010_3/Safonov_310.htm
5. Якимчук Т.В. Оцінка можливостей інтеграції підприємств текстильної промисловості України до світового рівня виробників текстилю: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL:http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2009_4_1/pdf/138-140.pdf
6. Мінпромполітики: Підписано Меморандум для підтримки розвитку легкої промисловості // <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/news>